

CATALUNYA DINS LA MONARQUIA HISPÀNICA (SEGLES XVI-XVII)

1. Les institucions de poder a Catalunya

- Carles I fou el primer monarca que va posseir els títols de **rei de Castella i de la Corona d'Aragó**. Inicià una nova monarquia, liderada des de Castella, i Catalunya, que havia perdut prosperitat econòmica, era considerada un territori perifèric.
 - Catalunya tenia les institucions de govern creades per Ferran el Catòlic (virrei i Consell d'Aragó) i, a més, mantenia les seves **institucions tradicionals**:
 - Les **corts catalanes**, que van ser convocades poques vegades, cosa que va fer que el sistema administratiu i legal de Catalunya es paralizés.
 - La **Diputació del General o Generalitat**, que es va convertir en l'òrgan de govern més representatiu de Catalunya.
 - Els **consells**, que van continuar encarregant-se del govern de les ciutats.
 - Aquestes institucions es van **enfrentar amb la monarquia castellana** en diverses ocasions, a causa de la seva voluntat uniformitzadora. El conflicte més important es produí el 1640 amb Felip IV.
-

2. Societat i economia als segles XVI i XVII

- Catalunya fou un **país poc poblat** durant l'Edat Moderna, bàsicament a causa de l'impacte demogràfic de les epidèmies.
 - Els **grups socials** de la Catalunya moderna eren els següents:
 - L'**alta noblesa** s'emparentava i es relacionava amb la noblesa castellana, mentre la **petita noblesa** continuava arrelada a la terra i perdia poder.
 - La **burgèsia** va perdre poder, sobretot com a conseqüència de la davallada del comerç mediterrani.
 - La **pagesia** va millorar la seva situació amb la Sentència Arbitral de Guadalupe, però alguns arrendataris o jornalers continuaren en una situació precària.
 - Econòmicament, el **segle XVI** fou una època de **davallada** respecte a l'Edat Mitjana:
 - El **comerç mediterrani** va decaure a favor de les rutes comercials atlàntiques.
 - L'**agricultura** es convertí en l'activitat econòmica principal.
 - L'**artesania** seguia estancada en mans dels gremis.
 - Al **final del segle XVII**, l'economia inicià la **recuperació**:
 - L'**agricultura** va millorar la producció (especialització en la vinya, rotació de cereals i lleguminoses...).
 - Algunes famílies pageses van combinar les feines agrícoles amb la **indústria a domicili**.
 - El **comerç** va remuntar gràcies a l'exportació de productes (aiguardent, oli i teixits) cap al Mediterrani i l'Atlàntic.
-

Els bandolers, els pirates i els corsaris

- Un fenomen característic del món rural català a l'Edat Moderna fou el **bandolerisme** (grups d'homes que feien robatoris, segrestos i contraban). Va sorgir com a conseqüència de l'empobriment de Catalunya.
 - També van ser freqüents els atacs i saquejos de **pirates i corsaris** a la costa catalana va provocar que es construïssin torres de defensa i muralles a les ciutats costaneres.
-

3. La revolta catalana del 1640

- La revolta catalana del 1640 fou alhora **social** (misèria) i **política** (uniformització amb les lleis i institucions castellanes).
 - S'inicià l'any 1626, quan les corts catalanes van rebutjar la proposta d'aportar homes a **la Unió de Armas** d'Olivares. El 1635 va esclatar la guerra amb França i el rei ordenà l'**allotjament dels soldats castellans** a Catalunya. La tropa va cometre robatoris i abusos contra la pagesia, sotmesa a fortes càrregues fiscals.
 - El 1640, els pagesos es van revoltar a Santa Coloma de Farners i es van negar a allotjar els soldats. El 7 de juny, un grup de segadors que havien anat a Barcelona es van enfrontar amb les autoritats (**Corpus de Sang**).
 - Aprofitant la revolta, **Pau Claris** va proposar a França la integració de Catalunya a la seva corona. Llavors, es va iniciar una **guerra amb Castella** que va durar tretze anys, fins a la capitulació de Barcelona el 1652.
 - La guerra entre França i Castella perdurà fins el 1659, quan es va signar la **Pau dels Pirineus**, per la qual Espanya lliurava a França el Rosselló i part de la Cerdanya.
-

4. El Renaixement i el Barroc a Catalunya

- L'**arquitectura del Renaixement** a Catalunya és sobretot un complement decoratiu de l'estructura gòtica dels edificis, si bé també hi ha exemples plenament renaixentistes, com ara els *Reials col·legis de Tortosa* i la *façana del Palau de la Generalitat* (Pere Blai).
 - En **escultura i pintura renaixentistes** destaquen les novetats aportades per artistes castellans, italians i flamencs. El *retaula major del monestir de Poblet*, del valencià Damià Forment i les pintures del flamenc Joan de Borgonya són les obres més destacades.
 - En **arquitectura barroca** hi ha importants mostres com ara la *Casa de Convalescència* de l'antic Hospital de la Santa Creu, les façanes de les *catedrals de Tortosa i Girona* i la de la *Universitat de Cervera*, i sobretot, l'*església de Betlem*, a Barcelona, obra de Josep Juli.
 - En **escultura barroca** destaquen els retaules que ornamenten esglésies com la d'Arenys de Mar. En **pintura barroca** sobresurten autors com Francesc Ribalta i Antoni Viladomat.
-